

NATIONAL
GEOGRAPHIC

WWW.NATGEO.RO

TRAVELER

SEPTEMBRIE - DECEMBRIE 2011 12,90 LEI

GRECIA

DESCOPERĂ MINUNILE CONTINENTALE ALE CELEI MAI COMPLETE
DESTINĂȚI DIN LUME: PENINSULA VIRGINE, RUPE ARTICE, ORAȘE
VIBRANTE ȘI MONTI INVOLUȚI ÎN LEGENDĂ

Amsterdam

Secretul fericirii
în capitala mondială a
bicicletelor.

Venetia

Eroi locali și stilul
de viață tradițional
din lagună.

+
SERBIA
RUSIA
SIRIA

3 944642 081000

03

Păsări plutesc deasupra stâncilor ce înalță spre văzduh mănăstirile din Meteora, sporind senzația de liniște și pace creată de lumina blândă a apusului.

TESALIA

Nouă popasuri

FILE DINTR-O VACANȚĂ DE POVESTE, HAIHUI CU MAȘINA PRIN PENINSULA PELION

Text: CĂTĂLIN GRUIA | Foto: COSTAS DUMITRESCU

Căii de Pindos, o rasă grecească veche, azi periclitată, se descurcă de minune cu turiști în șa, pe terenurile accidentate ale munților Tesaliei.

Invazia românească a Greciei continuă. Cucerim motorizat, temeinic, prudent, de 30 de ani încoace. Vară după vară, val după val, am acaparat destinație după destinație: Thassos, Paralia Katerini, Halkidiki, Lefkada, Corfu, Kefalonia, Zakynthos, Salonic. E la rând Tesalia, străvechea Aeolie din *Odiseea* lui Homer. În *Legendele Olimpului*, Peninsula Pelion, patria centaurilor, era locul unde înșiși vechii zei eleni veneau pentru relaxare, mâncare și băutură. Astăzi facem și noi același lucru, alături de un număr în creștere de călători informați. Întâmplarea fericită face să prindem Tesalia exact în momentul potrivit, până nu devine prea turistică. Mâncarea – locală, tradițională, excepțională pe care o găsești pe la toate tavernele – e hârtia de turnesol după care verific gradul de saturare turistică al unui loc. Iar Tesalia stă minunat la capitolul ăsta. Chiar nu îmi amintesc un loc, în ultimii ani, unde să fi mâncat mai bine, în fiecare zi, în oricare dintre locurile unde ne-am oprit.

Marea majoritate a compatrioților noștri preferă să călătorească cu mașina personală. Sunt aproape 10-12 ore la volan din București până la Meteora, 900 km pe care mulți îi fac chiar dintr-o bucată. Noi am preferat slow travel, cu zeci de stații și opriri, explorând în stânga și-n dreapta, prin orașe litorale și sate de piatră, situri arheologice și plaje, mănăstiri și muzee, taverne și locuri de pelerinaj. Vă prezentăm aici doar 9 dintre popasurile mele preferate.

TUR PE E-BIKES LA METEORA

– Și pe urechi, și pe urechi! insistă Jenny (Polixeni Zahou, pe numele ei grecesc, neenglezit) în timp ce ne dăm cu cremă de soare în recepția de la Meteora Electric Bike, unde stă frumos aliniată o flotă de 50 de biciclete, dintre care 21 electrice. Jenny și soțul ei, Vasilis Tsiantikos, și-au deschis afacerea în orașul Kalabaka în urmă cu cinci ani, o investiție de vreo 100.000 de euro. Și lucrurile merg ca unse. Mă uit cu coada ochiului la tatuajul floral de pe urmărul lui Jenny, plinuță, drăguță, cu un decolteu generos și unghiile foarte roșii, în timp ce îmi prinde casca pe cap – vai, nu mă pricep singur!). Ne-am înscris la un tur de patru ore cu Vasilis, 20 km, 40 de euro de persoană, cu opriri la șase dintre mănăstirile din Meteora și zeci de alte puncte de belvedere către peisajele nepământene ale zonei.

Până scoatem bicicletele în stradă și mai luăm o ultimă gură de apă, s-a făcut deja ora 9 și soarele arde necruțător.

– Pe ecranul de pe cornul din stânga reglezi puterea, de la 1 la 5, cu care vrei să te ajute bicicleta, în funcție de pantă. Pe cornul din dreapta, sunt vitezele. Vă recomand să mergem pe 5 sau 6. Nu

Plajele ascunse printre promontoriile calcaroase, precum cea de la Potistika, lângă satul Xinovrisi, fac deliciul celor care caută să scape de dogoritoarele zile de vară.

schimbăm viteza în timp ce pedalăm. E ca umbreiajul la mașină, spune Vasilis.

Pornim cu exclamații abia reținute de la prima pantă mai serioasă.

Călărim niște scule fantastice marca Devron Europe, produse în România, biciclete cu reacție, nu alta, plăcere pură, nici măcar nu simți că pedalezi pe dealurile abrupte. Au autonomie de 35-90 km, în funcție de cum îți setezi puterea suplinită de motorul electric.

– Neapărat îmi iau și eu una când ajung acasă!

– Să știi că toată lumea spune asta, zice Vasilis.

Lăsăm în urmă orașul Kalabaka, apoi satul Kastraki, și urcăm către mănăstiri. Cicadele se isterizează într-un concert asurzitor (semn de căldură mare) din pădurea de pe marginea drumului în timp ce ne afundăm în peisajul marțian al Meteorei, declarat sit UNESCO în 1988. Fie că ești credincios sau nu, acest loc îți dă prilejul unei comuniuni cu natura, apoi pe

cel al transcenderii ei către spiritualitate. Nu degeaba Meteora e considerat cel mai fotogenic sit spiritual al Greciei. E imposibil de pus la prins în cuvinte laptele sentimentului aparte pe care ți-l insuflă locurile acestea. Trebuie să vii și să-l simți cu inima ta. La fel ca pustnicii care au început să se aciuze pe aici în buza cerului, pentru a fi mai aproape de Dumnezeu, în mici portaluri, peșteri și fisuri din marile stânci începând cu secolele al X-lea – al XI-lea.

– Iar bicicleta e perfectă pentru a explora! Mergi mai repede decât pe jos, și mult mai încet decât cu mașina. Pierzi atât de multe din mașină..., spune Vasilis.

Perioada de apogeu monastic a Meteorei s-a consumat în secolul al XV-lea, când au fost înființate 24 de mănăstiri. Doar șase dintre ele sunt încă active. Ne oprim de zeci de ori, în toate locurile unde ghidul nostru are o poveste de spus. Și are tolba plină: la Mănăstirea Sfântul

Nicolae, la Peștera Dragonului de sub Mănăstirea Sfântul Varlaam, apoi la închisoarea călugărilor, Mănăstirea de maici Russano, Mănăstirea Sfântul Gheorghe, cu eșarfele colorate, Mănăstirea Sfânta Treime, cu accesul cel mai greu, apoi la Marea Meteora, închisă luni, când s-a întâmplat să vizităm noi, și ultima din turul nostru, Mănăstirea Sfântul Ștefan (cea mai ușor de vizitat, cu 32 de măicuțe, cea mai activă dintre toate). Mănăstirile de călugărițe sunt mai populate și mai active, astfel că, în viitorul apropiat, se poate previziona că Meteora va deveni o contrapondere feminină a Atosului masculin.

www.meteoraebike.co

LARISSA

Siga-siga (încet-încet) prin Larissa, capitala regiunii Tesalia, tâlmăcită și intrupată atât de fermecător de ghida Konstantina Kontsa. ➤

DIN STÂNGA, ÎN SENSORAR: Sfânta salată grecească e nelipsită de pe mesele încărcate cu zeci de bunătăți ale tavernelor. Jenny și Vasilis Tsiantikos au o mică afacere cu biciclete în Kalabaka. Tradiția brutăritului continuă în Ambelakia. Doamna Niki are una dintre cele mai bune taverne din Zagora.

Și uite-așa, un oraș banal la prima vedere devine extraordinar prin pasiunea cu care îl prezintă ea. Konstantina e în stare să producă, la fiecare cafea, muzeu, ruină sau colț de stradă, o istorie, o povestioară, o planșă cu o fotografie veche. Ca o magiciană care scoate neobosită trucuri, iepuri și minuni din pălărie...

Vrăjile și le-a început în Diachronic Museum, unde ne-a ținut, literalmente, cu gura căscată, preț de două ore. Am văzut sute de muzee la viața mea, însă în acesta am înțeles, plenar și poate pentru prima oară, nu doar istoria unui loc, din cele mai vechi timpuri până în prezent, ci o bucată din istoria omenirii. Un arc peste timp cu simboluri, ritualuri, artă, meșteșuguri și aspecte fascinante din istoria zonei, puse în valoare într-un muzeu modern. A urmat un tur al centrului vechi din Larissa, în căutarea elementelor care fac special acest oraș: câmpia, râul, oamenii, teatrul antic – mici nesemate străvechi întrețesute cu orașul modern al cafelei, al tinerilor petrecăreți, urbea cu multe fețe, care nu doarme niciodată. Și ne-am încheiat plimbarea în Muzeul Grâului și Făinii, unde Konstantina e curatoare, redescoperind povestea făinii în istoria locală și viața oamenilor într-o fostă moară industrială de la 1893. Industrializare și tradiție sub același acoperiș prin vechi mașinării, expoziții interactive și poze de epocă.

www.dml.culture.gr; www.larissa-culturestories.gr

AMBELAKIA

O doamnă brutar foarte drăguță din satul montan Ambelakia mi-a oferit o pâine caldă, proaspăt scoasă din cuptor. Nu m-am putut abține să nu mușc din ea. Primarul a fugit peste drum să îmi aducă niște măslin. „Nu mănânci pâine goală în satul meu!”

Am venit aici atrași de renumele unui loc unde la finele secolului al XVIII-lea s-a întâmplat un mic miracol manufacturier care a dus la jumătate de veac de prosperitate nemaîntâlnită în Ambelakia, grație vopsirii firelor din bumbac cu un pigment roșu obținut din rădăcina unei plante locale.

Într-un conac fortificat, azi muzeu, află toată povestea lui Giorgos Mavros, omul care a reușit să coaguleze în satul natal, care la vremea lui număra 6.000 de suflete, Frăția din Ambelakia, probabil prima cooperativă din timpurile moderne. Firele roșii din bumbac și vinurile roșii (Ambelakia înseamnă zonă cu vie) au făcut faima și banii acestei localități din coasta Munților Ossa, aproape de mare și de Valea Tebi. Muzeul de Istorie și Folclor (cam aglomerat și cu explicații doar în greacă) e un alt punct de atracție al acestui sat de piatră azi bătrân și amorțit, unde mai trăiesc doar 500 de suflete, dar într-un decor splendid cu case fortificate, biserici frumoase, mâncare bună și peisaje care îți taie respirația.

ZIUA BUNĂ SE CUNOAȘTE DE DIMINEAȚĂ ÎN AGIOS IOANNIS

– Doar puțină salată. Și ou, vă rog.

– Nu se poate, zice domnișoara care servește breakfastul la Kentrikon Hotel din Agios Ioannis, Pelion. Trebuie să guști din toate câte puțin. Ascult și mă supun.

După micul dejun am condus ore bune cu stații de explorare în Damouchari, am văzut plaja unde s-a filmat *Mama Mia*, apoi Tsagarada, unde în piazzetta Agia Paraskevi, chiar lângă biserică, am escaladat baza celui mai mare copac pe care l-am văzut în viața mea, un platan de peste 1.000 de ani, ne-am dezmoșțit picioarele într-o tură de drumeție pe poteca Centaurilor... și înapoi la volan către Portaria, apoi Makrinitsa...

www.kentrikonboutiquehotel.reserve-online.net/about

În mijlocul multor piațete sătești tronează de sute de ani câte un arbore uriaș. Decanul lor de vârstă e acesta din satul Tsagarada, care are peste 1.000 de ani.

PROVOCAREA PEȘTERII

Am ajuns pe Milopotamos Beach, una dintre cele mai frumoase plaje din Pelion, undeva pe la ora 14. Și când vezi de sus, de pe faleză, apa aia azurie, la întâlnirea dintre munte și mare, cum naiba să nu vrei o baie? Dar și cum să rezisti sub soare, la peste 40 de grade, care literalmente îți coace creierii în cap? Când am coborât pe plajă, abia puteam păși cu tălpile goale pe nisipul încins.

– Știu eu o peșteră, dacă poți înota până acolo, îmi face cu ochiul ghidul nostru greco-armean, Vanis. Nu e foarte departe. Înotăm spre larg, cotim la stânga după stâncile alea, și apoi ne bălăcim la umbră în peșteră.

Zis și făcut! Înotăm noi pașnic spre larg, prin apa liniștită. Și când te uiți invers, spre mal, locul pare și mai frumos, cu muntele atât de verde care se prăbușește în apa de cleștar. Splendid!

Dar pe măsură ce ne apropiem de gura peșterii, talazurile cresc

neîncetat, lovind din toate direcțiile. Tangaj. Dar înainte! *Siga-siga*.

Înăuntru e umbră deasă, minunată, dar și valuri înspumate. Marea fierbe încă de la intrare. Dar mă bag, pe urmele lui Vanis, grăsuț, neîndemânic pe uscat, dar uite ce delinaș în apă!

Și la un moment dat, după ce încasez câteva ciocane acvatice în cap de văd stele verzi sub nori sărați acoperind cerul gurii, mă lovește panica, nene. Insinuantă, irezistibilă, atotcuprinzătoare. Paralizez. Gata, dintr-odată nu mai știu să înot. Mă înec. Ca atunci, pe Paradisio Beach, din Kos. Mă agăț de o muchie tăioasă de stâncă și mă pironesc de ea într-un deget dureros, dar frica e mult mai mare decât durerea, mult mai mare decât rațiunea...

– Vino, vino, mă cheamă Vanis către fundul peșterii. Nici nu-l mai văd bine în norul de aerosoli.

Ce vino, nene, că eu nu mai știu stânga de dreapta. Mă liniștesc puțin,

și îmi fac curaj să dau drumul stâncii de care oricum mă izbeau valurile ca pe o gănganie. Apoi îmi fac vânt către ieșirea din peșteră.

Încet, încet reușesc, și pe măsură ce ies în larg, îmi amintesc că de fapt eu chiar știu să înot bine. Mă liniștesc cu totul. Groaza aia irațională se evaporă ca un vis urât, neputincios, în lumina orbitoare a soarelui.

Vanis mă prinde din urmă și mă întreabă ce s-a întâmplat. Acum, după cinci minute, înotând liniștiți către țărm, nici mie nu îmi mai vine să cred atacul la panică din peșteră, convingerea aia că mă duc la fund. Încerc să-i explic, dar nu sună prea convingător.

– Hai din nou, îi zic, pradă unui acces nebunesc de curaj de data asta. – Bravo, bravo, orea! Așa îți învingi frica, zice el.

Repetăm scena de mai sus și nu-mi mai e frică. De data asta nu mă mai uit cum se sparg valurile de pereți, ci înapoi pe spate, privind către larg. Oricum, nicio problemă! Când ne apropiem de fundul peșterii ➤

văd, simt, pipăi cu tălpile ce încerca Vanis să îmi strige. Că la câțiva pași de unde am crezut că mă înec, apa devenea foarte mică, puteai sta în picioare!

Fantastic! Ca-n viață. În momentul ăla când crezi că te duci la fund, că gata, s-a zis cu tine, nu ceda, rabdă, luptă, mai fă câțiva pași. Limanul e aproape. Noaptea e cea mai neagră chiar înainte să răsară zorile.

DOAMNA NIKI SĂ TRĂIASCĂ!

În satul Zagora, dacă vrei să mănânci bine, întreabă pe oricine și te va îndruma la To Meidani. Sau la Niki, mai pe scurt. Toată lumea îi știe taverna, deschisă tot anul, inclusiv iarna, unde Doamna Niki lucrează și tronează de 26 de ani.

De pe balconul terasei se vede marea. Flori în ghivece mari atârnă la coatele noastre. Iar pe neaua feței de masă troienesc farfurii peste farfurii într-o furtună a abundenței inepuizabile. Locul e micuț și toate mesele din jur sunt pline. La toate – aceeași bună dispoziție, râsete, clinchet de veselie și discuții vesele între oameni. Doamna Niki, în fustă albăstrie, tot aduce și aduce, ignorând faptul că nu mai încap nimic pe masă. Cum-necum, le face ea loc.

Flori de dovlecel pane, umplute cu brânză, și o altă varietate, cu orez și legume, sărmăluțe în frunze de viță-de-vie, tocăniță de legume cu ouă, salată tradițională de verzituri (mix de trei soiuri, din mare, din munte și din grădina proprie), miel la cuptor, brânză amestecată cu lapte acru, salată grecească, *kleftiko* (porc, vită și miel date șase ore la cuptor), chifteluțe din carne și chifteluțe din dovlecel, carne de capră în sos de roșii, carne de porc prăjită... și altele pe care poate nu le-am notat la timpul lor, înainte de a dispărea în burțile tovarășilor mei de drum la acest ospăț pantagruelic...

Doamna se învârtă în jurul nostru ca un titirez, toarnă-n pahare, pune în farfurii, pune întrebări, zâmbește, ne îmbie să facem poze împreună. Ca un fochist neobosit, lopătează cărbunii sufletului și priceperii ei de hangiță cu un sfert de veac de experiență pe focul bunei dispoziții de la masa noastră. Mai ciugulește o atenție, o măslină, aici toarnă într-un pahar, dincolo umple iar o farfurie, pune întrebări, face cu ochiul, dictează ritmul selfie-urilor...

Ai, ai, ai, asta e Grecia adevărată!

La final, după ce cheamă desertul (cireșe de munte!), completează nota, tot cu maximă atenție, dar cu același zâmbet bonom de bunicuță pe buze. Trag cu coada ochiului la lista lungă ca un bon de Kaufland și la suma finală. Mă-ri-ci-că! Apare un tinerel care însă o duce la masa vecină. Nu era a noastră. Vai, ce bine!

www.meintani.gr; +302426022626

VOLOS

Orașul argonauților, despre care am citit atâtea! De aici au pornit Iason și tovarășii săi întru eroism în căutarea lânii de aur. Azi Volos este unul dintre cele mai mari și mai atrăgătoare porturi, aflat chiar în inima Greciei. Orașul modern, construit lângă situl străvechiului Iolcos, la poalele Muntelui Centaurilor (Pelion), privind spre Golful Pagasetic, e bijuteria Magnesiei, una dintre cele mai frumoase regiuni din Tesalia. Din păcate, n-am avut prea mult timp, nici energie de cheltuit în Volos. Am ratat Muzeul de Arheologie mulțumindu-mă doar cu o plimbare de seară pe faleză, selfie la statuia Argos, Centrul Vechi, Parcul Anavros, dealul Goritsa și aproape am pus literalmente capul

pe masă, la cină, la o tavernă de *tsipuro* din centru, am și uitat cum se numea (una dintre cele aproape 600 cu care se mândrește orașul). Am picat lat. Mai multe nopți cu foarte puține ore dormite s-au acumulat și și-au cerut birul tocmai în Volos.

PAME, PAME, CULA!

De dimineață ne-am oprit la ferma de cai Ifom din satul Koropi Mileon, aflat la circa 15 km de Volos, unde am optat pentru pachetul cel mai vândut, 25 de euro pentru o oră de plimbare călare până la mare.

Și fără vorbă lungă, toca-n cap, picioru-n scară, ș-am încălecat pe-o șa, și-am pornit-o către plajă. Dar fără să știu ce zace sub mine. Am mai mers eu călare, și nu de puține ori, dar iapă precum Cula n-am mai văzut. Nu vreau să o jignesc spunând că nu era tocmai zdravănă la cap, dar e clar că nu își găsisese încă tava de jărat. Și apoi avea un furtun de aspirator în loc de bot, cu care dibuia orice fir de iarbă, verde, uscată, cum o fi fost. 15 pași și o oprire molfăitoare! Poți să tragi tu de frâu în sus, cât poțtești, că pofta și încăpățânarea ei, fără zăbăluț în gură, era mai mare ca orice. Uite-așa ne-am prelins prin crâng de măslini pitici, apoi prin pădurea de platani, la ceas de amiază, huiduiți de cicade, cu doi mânji obraznici după noi, pe care îi mai certa ea, cu urechile date pe spate, cu câte o mușcătură ușoară de mătușă acrită.

Dă-i înainte, Don Quijote, dacă poți, călare p-un copoi cu nasul veșnic în țărână, adulmecând orice urmă de iarbă, oprindu-se să o răpună oriunde o găsea, în ciuda încercărilor mele de a-i ține capul sus. Petice de umbră, soare, umbră, soare, în cea mai mare parte a drumului, de-a lungul Râului Belegriño, secăt complet vara, până ce am ajuns la mare pe plaja Koropi. La întoarcere, aceeași poveste.

– *Pame* (haide), *pame*, Cula!, o tot dojenea însoțitoarea noastră. Eleni Vitou, sora proprietarului fermei. Partea bună e că am putut sta de vorbă cu Eleni pe îndelete. Încă din anul 1991 bunicul lor a

început să crească acești cai de Pindos, pe care i-a adus din Macedonia de Vest, o rasă grecească veche de cai de munte, azi periclitată. Ferma are 49 de cai, dar și o grămadă de oi și capre, și găini, și pisici care umblă creanga prin livadă, prin ogradă...

www.ifom.gr; +306985647509

O NOUĂ LECȚIE DE VIAȚĂ ȘI DE MOARTE, IEȘITĂ CA AFRODITA, DIN SPUMA VALURILOR, LA POTISTIKA

Ultima seară în Tesalia a fost pur și simplu perfectă. Am învățat să înot în mare înspumată, în locurile dintre stânci. (E cu totul altceva decât înotul obișnuit pe culoarul bazinului...). Și au fost trei ore de *bliss* la ceas de seară pe plaja Potistika, de lângă satul Xinovrisi, în sud-estul Peninsulei Pelion. Și un sentiment de triumf la final! Mi-am dat seama că panica mea din peștera n-avea de-a face cu claustrofobia, ci cu sentimentul de nesiguranță în care se zbate creierul când e prins într-o plasă de impredictibilitate, într-o intersecție de valuri care par să se lovească haotic, fără niciun pattern. Acolo nu mai există o linie a orizontului, vreo așteptare sau sentiment de control. Și atunci, mai ales dacă ești *control freak* ca mine, da, te cuprinde panica!

Secretul, am învățat abia la mijlocul vieții, e să cedezi valurilor, să opui cât mai puțină rezistență, să-ți dai drumul și *go with the flow*. E ca un tango cu Marea Ionică. În care conduce numai ea. Și ai de ales: ori te lași condus, trăind la mila ei, dar minunat, ori te lupți pentru certitudini și te duci la fund. ☐

DESUS, ÎN SENS ORAR: În liniștea serii, un grup de turiști savurează răcoarea de la malul mării. Cine poate rezista deliciului oferit simțurilor de dantela caldă de stropi și piatră? Una dintre bogățiile munților e apa saturată de oxizi de fier, remediu pentru diferite afecțiuni.

Nelipsiții descendenți ai lui Orfeu încântă urechile tuturor celor care doresc să asculte cântecele romantice sau vesele. Indiferenți la reacțiile ascultătorilor, parcă ar cânta doar pentru sufletele lor.

